

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO „SLOVENSKEGA
PLANINSKEGA DRUŠTVA“

XXIV. LETNIK 1924 ŠTEV. 1

Ivan Cankar, verni sin prirode.

Dr. Jos. Cir. Oblak.

Spomnim se, kakor da se je zgodilo včeraj, na neko predavanje v dijaškem literarnem društvu „Zadruga“. Cankar je bil določen za kritika; predmet je bil ideja potovanja, ki je prišlo tedaj v modo. Cankar je zbral ves svoj sarkazem in je do skrajnosti ožigosal to modno „morižo“, a obenem dokazal, kako globoko nosi v srcu veliko ljubezen do prirode on sam, dočim jo drugi profanirajo.

Tedaj smo spoznali Cankarja Vrhničana; izvedeli smo, kako ljubi svojo Vrhniko in da hodi iz Ljubljane peš tja gor v kraj mladostnih svojih sanj, hodi med topoli in jagnjeti, po tisti ravni, beli cesti, ki se mu vidi brez konca in kraja. Na tej cesti je dobila njegova duša prve vtise o lepoti vedno in povsod lepe prirode, tod se mu je razvila mladostna fantazija, sem se je umišljaj vse svoje življenje. Zato je doba njegovega potovanja na Vrhniko bila zanj odločilna za ves njegov umetniški razvoj, najznamenitejša za nas, za spoznanje njegove duše in umetnosti; to je bila doba mlade „Zadruge“, ko je hodil po tisti neskončni cesti.

Tako je tedaj padel ob tisti priliki mladi Cankar, sam popotnik, po tisti vrsti popotnikov, ki jih je sovražil, kakor je sovražil oficijelne rodoljube in klepetavo rodoljubarstvo, on sam resničen in najidealnejši rodoljub! Pa on je nosil svojo ljubezen v srcu; bila mu je presveta, da bi jo nosil na trg. Mnogi ga niso razumeli; ti so mu očitali, da ne ljubi svoje domovine. On jim odgovarja:

„Edino očitane, ki mu nisem vedel ne odgovora ne zagovora in ga mu še danes ne vem. V molku je sram človeka, ki ne mara govoriti o svoji najgloblji ljubezni, ponos človeka, ki se ne zmeni za pocestne žalitve; v nobeni drugi laži niso mogli razodeti toliko slepote, nevednosti in gole zlohotnosti.“

Tako je odšel Cankar iz tega Vrhniškega okrožja, ozkega in majhnega, skori bi rekel ubornega, a polnega nežne milobe — v

svet. V svetu je prišlo spoznanje, trpljenje, gorje, beda. Šel je v svet „iz prečudnega kraja“, izkusil je nizkote, zlobe, podlosti in zavisti sveta.

Iz tega trpljenja in izkustva pa se je dvignil naš veliki Cankar in se je vzpel v doslej nedoseženo višino. Iz tega gorja so se rodili največji umotvori kot ogledalo dni strahote, obenem ogledalo lepote.

V vsem gorju sveta ponosen, samozavesten, ni pozabil Vrhniko nikdar, tudi ne v „Podobah iz sanj“. Na tisto svojo mladostno pot iz Ljubljane do Vrhniko se vrača Cankarjev duh zopet in zopet iz širnega sveta. To je Cankar — popotnik. Ni prihajal v zadnjem času pogosto osebno v svoj rojstni kraj, a duh njegov je bil kakor prikovan na to okolico. Neraztrgane so ostale te neizrekljivo nežne vezi, ki prepletajo vse njegove spise. Tja pelje nesrečnega učitelja Martina Kačurja v prvi njegovi sreči ob polni luči opoldanskega solnca, tja ga pelje ubitega na duši, ko sam ne prenese več prelestne nebeške svetlobe, tja vodi pot ob desetletnem jubileju njega — samega, ko je bil razočaran in razdvojen nad podlostijo sveta, a ves vdan in vendar ponosen, pričakujoč na zmago. — Tja mu tudi plava samozavestno duh s prijaznega Rožnika — z „Belo krizantemo“, — duh zmagovalca! Tja gor ga vodi težka pot z bebcem Martinom v dnevih strahote. In na tej poti tja gori proti Horjulski dolini, kjer se mu je rodila mati, se mu — popotniku — pridruži on sam — Jezus, ves opljuvan in beden — a živa Lepota, Ljubezen in Resnica. To trojico si je napisal na svoj prapor i Ivan Cankar, in prapor mu je ostal do zadnjega čist in neomadeževan!

* * *

Pretrsa me Cankar, kadar mu njegova duša trepeče gneva in sovraštva do vsega nizkotnega — a neizrekljivo mil in ljub mi je v svoji nežnosti v krilu domovine. Ljubim Cankarja popotnika, ne tistega kričavega nedeljkarja z dolgo palico — zaradi palice — nego skromnega tihega romarja, ki hodi po ravni cesti, kakor da gre v brezkončnost. Glejte ga: sedi in počiva v polmraku na kantonu tam gori pod Vrhniko z utrujeno dušo in kramlja z zvezdami na nebu; mir lega v njegovo srce in pred njim vstaja podoba njegove matere, veličastna in mila — matere, koje spomin je olepšal in ovenčal z vsem čarom svoje umetnosti. . . . Neomejeno spoštovanje, otroška ljubezen in vdanost do matere, ki ne pozna pogojev in mej, to je najlepše poglavje Cankarjevega bitja, skupno pa vsem velikim duhovom. Mati mu je kakor svetnica; Vrhnika mu je jo rodila, na Vrhniku je umrla, tam mu počiva v Bogu. Zato mu je Vrhnika in vsa njena okolica

mila, zato jo je obdal z vsem bleskom svoje umetnosti. Ljubezen do matere mu je rodila ljubezen do prirode, do Vrhnike, in iz nje je vzknila čista in velika ljubezen do cele slovenske domovine.

Skrivnostno lepi svet, ki se razgrinja okoli Vrhnike, prirodni čar in božanstveni mir, ki plove nad to okolico, ta mu je od nekdanj najlepše svetišče, kamor je hodil še kot mlad fant, si nabirat duševnih in telesnih moči . . . V njej je slutila, videla in našla globoka verna Cankarjeva duša velikega, neizraznega boga Ljubezni in Harmonije. Bila je to ona velika ljubezen, koje glasnik je bil Cankar do zadnjega vzdihljaja, ljubezen, ki se mu je zdela oskrunjena v hipu, ko jo z besedo razodeneš. — Iz nje zveni prečudovita glasba njegovih umotvorov. Da! Cankarjeva beseda je glasba!

Zdi se ti, kakor da slušaš velik glasbeni umotvor, simfonijo, ki valovi, se stopnjuje, vzvalovi in doseže višino, se razmakne zdaj v grabeči disharmoniji raztrgane, razdvojene duše, zdaj zopet v ubrano umerjeni harmoniji proroškega ponosa! Pa skoro se umiri to valovje njegove duše v tihi resignaciji. . . .

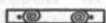
To je Cankar umetnik, ki pije kupo trpljenja do dna, pa se v hipu zopet zravna; to je Cankar — popotnik, ki vzame v roko popotni les in hodi po tisti ravni cesti, ki jo je v svoji zorni mladosti tolikokrat hodil, ki vodi do Vrhnike in se mu zdi brezkončna. Tja hiti iz tesnih, grozotnih, temnih ulic velikega mesta, tja prihiti njegov duh iz vroče Istre, iz krajev nesreče; sede tam na cestni kanton pod Vrhniko in trudna duša mu je pokojna in vesela, pogovarja se z zelenimi holmi, zabava se s temnim Krimom, ki mu je krtina, sluša zvon Sv. Pavla, ki mu tiho in milo odgovarja oni pri Sv. Trojici, oko mu plava tja gori proti širjemu Polhovgraškemu gorovju in se mu ustavlja ob bregovih, nad Verdencem, kjer se mu je rodila mati; tja roma njegov duh na božjo pot. . . . V pobožnem pogovoru s prirodo, z veseljstvom, z Bogom sedi tam v polmraku čisto sam, zapuščen, s svetom sprt, beden, a vendar poživljen in okrepcan, bogat v razkošju vdanosti in spominov. „Bodi kakorkoli, hodi noga kamorkoli! Brez sanj, brez boja, z mirnim in vdanim očesom.“ Tedaj mu vzklije v srcu lepota, v lepoti kritika in satira. „Dovolj si trpel, dovolj krvavel in zdaj: „kakorkoli“.

Pa vzame mirno v svojo roko čopič in naslika to krasno okolico v vseh njenih bojah, ob vsakem času; ob polni luči opoldanskega solnca, v pajčolanu mladega pomladanskega jutra, v noči brez meseca in zvezd; naslika široko, belo, dolgo, brezkončno cesto, tiho zeleno vodo, pol skrito pod starimi vrbami. Solnce zasije izza megle in v živem svežem lesku se zasveti onstran reke pod holmom bistra Sinja Gorica, pa tam mal trg, malo mesto, vasi podobno, ki streml iz polja

na položna brda; in višje, visoko pod nebom, v ogromnem tihem polkrogu gledajo v ravan visoki gozdi, šepetajoči skrivnostne besede, ki jih razume samo on, ki zna listati in brati v knjigi prirode. . . .

„Tam je Zapolje“, „tam so Laze“, „tam je Močilnik“, „tam je Bistra“ — nam vzklikajo znanci iz njegovih povesti in ti znanci so — on in ti kraji so — Vrhnika, in on molči in strmi ob tej lepoti, ki jo gledajo njegove oči, čuti, kako raste njegova moč, kako se je napelo v njem življenje v zavesti: „Starost, kako si še daleč“. . . . A tam gori na hribu raste v zlatordečem ozadju silen križ; koprneč do neba preko vse globeli, se vleže njegova široka senca, luči zatrepečejo in ugasnejo. . . . A na nebu se pojavi bajna, nova svetloba: Simfonija je izzvenela, da zazveni iznova!

Tudi mi smo in bodimo verni sinovi prirode!

Čez severnozapadno steno Prisojnika.

(S sliko na prilogi.)

Dr. Stanko Tominšek.

Iz Pišnice, ene najlepših dolin naših Julijskih Alp, se dviga strmo proti nebu mogočni masiv Prisojnika; njega severna in severno-zapadna stena padata v divjih, na videz nedostopnih stenah proti dolini. Veličasten je pogled na tega gorskega velikana. Žal, da je pristop nanj sedaj mogoč samo z južne strani, ki leži že onkraj državne meje na laški strani; turist je zato navezan na milost in nemilost laških financarjev.

Kadar sem iz Erjavčeve kočice na Vršiču opazoval to krasno goro, vselej me je bolelo, da nimamo od naše strani nobenega dostopa. Zato je bil moj namen, da poiščem primeren dostop za nadelavo poti čez severnozapadno steno. Iz planinske literature, kolikor mi je bilo na razpolago, sem posnel, da je bila ta stena sicer že preplezana, toda ne direktno proti vrhu, marveč v smeri proti zapadnemu grebenu, kjer se nahaja znamenito Prisojnikovo Okno. Ta smer pa mi za pot ni ugajala, ker bi ležal zadnji konec poti še vedno na laški strani. Hotel sem zato preplezati steno direktno proti vrhu in sem za to plezalno turo zainteresoval par tovarišev. Koncem julija 1922. l. smo naskočili steno. Nismo imeli sreče. Hoteli smo izbrati bližnjico, a smo pri tem zašli v tako nedostopne in gladke stene, da smo se le s težavo vrnili in morali v steni celo prenočiti.

Ta neuspeh nam pa ni vzel poguma. Lansko leto (1923), 7. julija, ko je vse vrhove še pokrival globok sneg, smo se zopet znašli isti

plezalci na ljubljanskem kolodvoru in smo se polni pričakovanja odpe-
ljali proti Kranjski Gori. Na Jesenicah se nam je pridružil še Jože Čop.
V veseli družbi nam je pot do Erjavčeve kočice minila, da sami nismo
vedeli kdaj.

Drugo jutro smo se ob 6. uri odpravili iz kočice. Zamudili smo se
s pripravljanjem barve, ker smo hoteli smer nekoliko zaznamovati, za
slučaj, da bi se morali po steni vrniti. Rdeči minij smo imeli, ne pa
firneža. Kje ga dobiti? Pomagali smo si s tem, da smo minij zmešali s
petrolejem, ki smo ga dobili pri oskrbnici. — Od kočice smo jo udarili
preko studenca in potem po strmih hudourniku navzdol v Suho Pišnico,
preskočili tu potok in stali čez kake pol ure že pod steno. Pred nami
je ležal pravcat ledenik, vrh katerega bobni krasen slap. Ta ledenik
so bili prvi plezalci uporabili za vstop in so prišli tik ob desni strani
slapa v skale. Ledenik ima pa v sredini velikansko razpoko in odstopa
v poletnem času tudi precej daleč od sten, ki ga obkrožajo. Tak vstop
more postati zelo težaven in je zato nepripraven za morebitno pot. Izo-
gnili smo se zato ledeniku in vstopili v steno že spodaj desno pod
njim, kjer postaja stena položnejša. Povzpeli smo se v smeri proti vrhu
po precej položnih, toda z melom posutih in zato neprijetnih skalah
kakih 100 m visoko do navpičnega, na levo nagnjenega kamina. Levo
od njega se nahaja gladek črn žleb, preko katerega teče voda. Kamin
je kakih 30 m visok in v spodnjem delu previsen, a v višini 10 m ga za-
pira zagvozdena skala. Treba je bilo obuti plezalke. Lahka stvar, če
jih imaš! Jaz sem bil pri odhodu pazil v glavnem na to, da sem vzel
svoj fotografski aparat, plezalke pa sem doma pozabil. Ni mi preostalo
drugega, kakor sezuti čevlje in plezati v nogavicah — dokler bodo
držale — potem pa bos. Prijetna prognoza to ni bila; zanašal sem se
na to, da je koža na mojih nogah od mnogih tur trda ko podplat.

Kamin je zelo ozek; ker nima prijemov, se da preplezati le na ta
način, da se upreš s hrbtom v eno steno, z nogami v drugo, telo pa
porivaš naprej. Kmalu smo bili preko zagvozdene skale; nahrbtnike in
cepine smo potegnili z vrvjo za seboj. Nad skalo postaja kamin širši
in položnejši in je izstop iz njega prav lahek. Krenili smo odtod po
ozki polici kakih 20 m na desno in nato zopet naravnost navzgor do
široke, z borovjem gosto obrasle police. Vstop na to polico označuje
mogočen star macesen, ki smo ga tudi zaznamovali.

Tu sta se morala dva tovariša vrniti; enemu je postalo slabo,
drugi ga je spremil. Ostali trije, t. j. Janez Kveder, Jože Čop in jaz
smo se pa podrsali po snegu, ki je še ležal na polici, kakih 50 m
navzdol, zavili potem po isti polici desno navzgor in stali kmalu na
zgornjem koncu vodopada. Njega samega sicer nismo videli, slišali pa

smo globoko pod seboj mogočno bobnenje. Vodopad dobiva vodo iz snežišča, ki se razteza med Hudim Turnom in stolpičem, ki se nahaja sredi Prisojnika. Voda se zbere v precej močan in deroč potok. Onkraj njega zapira pot visoka, popolnoma navpična in gladka stena, ki pada naravnost na ledenik. Desno nad nami se dviga tudi navpična gladka stena, katero oživljajo mestoma macesni. Kako so ti semkaj prišli in kako morejo uspevati v skali brez prhlice, mi je uganka.

Prav ti macesni pa so nas premotili, da smo poskusili prehod preko te stene; vedeli smo namreč, da se nahaja nad njo stolpič („turnec“), do katerega moramo priti. Prijemov je bilo malo in še ti so bili navzdol obrnjeni; v višini kakih 30 m pa so popolnoma prenehali. Morali smo nazaj. Preostala nam ni druga pot, nego čez steno onkraj vodopada. Dasi strma in gladka, se je izkazala še dosti lahko prestopno, ker je imela več lepih in sigurnih prijemov, ki jih od spodaj nismo bili videli. V višini 50 m preide stena v sicer strm, toda lahko dostopen greben, vrh katerega se nam je odprla popolnoma nova scenerija. Nekako boječe smo najprej pogledali proti „turncu“, ki se je dvigal desno nad nami (glej sliko). Ta del nam je bil popolnoma neznan, ker se iz doline ne vidi. Pričakovali smo težko steno — tu pa se pred nami razprostira strmo snežišče tik do vznožja „turnca“. Loči nas od njega sicer še strma stena, toda na enem mestu jo preseka ozka poličica, ki nas je kmalu privedla do snega. To je edino možn¹ sestop na sneg.¹

Po zmrzlem snegu je bila hoja lahka in kmalu smo stali na težko pričakovani polici pod turncem — v višini 1700 m, kakor je pokazal aneroid. Polica je zelo široka, nekaj nagnjena, posuta s prodom in vodi skoraj 2 km daleč proti Prisojnikovemu Oknu. Po njej smo obšli turnec in krenili po kakih 20 minutah levo v steno. Pravi vstop pa smo zgrešili; morali bi namreč kreniti malo prej v steno; vendar smo po preplezanju nekaj zračnih mest kmalu stali ob snežišču nad turncem. Snežišče pred nami obkrožajo divje navpične stene severnega in zapadnega grebena Prisojnika, na naši levi leži turnec, izza njega pa štrli proti nebu vrh Hudega Turna (glej sliko). Desno nad nami zija črna votlina — Prisojnikovo Okno. Krasen je odtod pogled na Vršič, nad katerim se dviga Mojstrovka in levo od nje izraziti Jalovec.

(Konec prih.)

¹ O tem sem se prepričal avgusta meseca, ko sem s Tomincem plezal k Prisojnikovemu Oknu; imel sem namreč priliko opazovati gamsa, ki je s police pod turncem pribežal mimo naju in je šele po daljšem iskanju in poskušanju ravno po tej poličici izginil levo v steno za Hudim Turnom. — Zgoraj navedeni sliko bosta priloženi 2. številki našega „Vestnika“.

Usoda naše planinske flore.

Dr. M.

Kdor zasleduje, kako samozvani ljubitelji prirode uničujejo njen kras, njen cvet v dobesednem — in v prenesenem — pomenu, mi bo pritrdil, da je črnogledi naslov tega sestavka upravičen. Kakor se razvijajo stvari — in ne izgleda, da bi se hotele preokreniti — je mogoče govoriti res samo še o „usodi“ naše planinske flore.

V 5. številki „Österreichische Touristen-Zeitung“ iz leta 1883 opisuje Carl Biedermann Stol in omenja, da je pot od rudarske — sedanje Valvazorjeve — kočice do vrha zelo bogat na planikah.

Vsak planinec ve, da danes teh planik ni več. Kot najvišji vrh Karavank in, kakor sledi iz omenjenega članka, baš zbog svoje flore, je bil Stol dolgo časa najbolj obiskovani vrh tega pogorja. No, in turisti so ga oropali njegovega krasa, a nato so se preselili nekaj na Golico, koje ključniška flora je bolj žilava, nekaj na Begunjščico in drugam.

Ne smemo si prikrivati, da čaka ista usoda planinsko floro tudi na Begunjščici, na Črni Prsti, v Triglavskem pogorju. Pastir na Begunjščici mi je lansko leto pravil, da se kar vidi, kako izginjajo planike in murke. Podobne vesti sem slišal glede Tičarice in Mojstrovke. Na Stolu so bile iztrebljene planike tekom 40 let. Glede na razmah turisticke in „poglobljeno“ zanimanje za puljenje rastlin se lahko reče, da bodo planinske cvetice v 20 letih pri nas prava redkost, nekako tako, kakor so že danes v nekaterih krajih Tirolske in Švice. In aktualen bo tudi pri nas in za nas dovtip monakovske „Jugend“, ki je prinesla svoj čas sliko okrašenega in lepo ograjenega groba na visoki planini z napisom na spomeniku: „Tu je bila utrjana pred 20 leti poslednja planika.“

Pesimist sem v tem pomenu in samemu se mi zdi, da se tok stvari spriče razmer ne bo dal zavreti. Ali vendar — če na drugi strani pomislim, da so te razmere ustvarili ljudje in bi jih torej ljudje prav tako lahko izpremenili, nisem še izgubil prav vsega upanja.

Nekaj pa je gotovo: zgolj z objavljanjem prepovedujočih naredb in zakonov stvar ne pojde. Na iniciativo Slovenskega Planinskega Društva je deželna vlada za Slovenijo sicer izdala naredbo o varstvu redkih živali in rastlin. Naredba je v tendenci nedvomno dobra. Glavna njena pomanjkljivost pa se mi zdi v tem, da je preveč radikalna. Zato doživlja usodo vseh preradikalnih predpisov: da se ne izvršuje. Naredba

namreč ne razlikuje med planincem, ki skrbno varuje in neguje planinsko floro, a si kot simbol svoje ljubezni in brige utrga sem in tam kako cvetko za spomin, in med izletnikom demonstrantom, ki si jih napuli snope in kope. Po pravici bi doslovno izvajanje naredbe izzvalo ogorčenost, iz koje zopet nujno sledi, da se naredba ne izvršuje. Naredba bi se naj torej izpopolnila. Opozarjam pri tem na bavorski zakon, ki dovoljuje trganje varovanih cvetic — brez posebnega dovoljenja — do največ šest kosov.

Vendar mislim, da ta pomanjkljivost na sebi ni nepremostljiva zapreka; dala bi se vsaj deloma odpraviti s primernimi navodili izvršilnim organom. Nečesa drugega namreč manjka naredbi, kar je glavna stvar pri vseh proti ljudskim razvadam naperjenih ukrepih: izvršilnih organov in moči. Zakaj, kdor pozna razmere v tem oziru le od daleč, mi bo pritrdil, da zaradi tiste naredbe ni bila doslej niti ena varovana planinska cvetica manj utrmana. Verjetneje se mi zdi, da je dala kvečjemu pobudo in budila pohlep po prepovedanem blagu. Zlasti v juniju in juliju se lahko opazuje po gorenjskih kolodvorih, kako „ljubitelji“ prirode naravnost divjačijo v njenem uničevanju. Ne da bi takemu planincu zadoščal skromen, lep šopek, si jih natlači za klobukov trak okoli in okoli na gosto in debelo. Še večjo množino jih naveže na palico; potem pa postopa bahavo s takimi žalostnimi lavorikami — kjer ga pač ljudje vidijo. No, pride domov in jih pusti, da ovenejo v kakem zaprašenem kotičku.

Ponavječ je torej vzrok temu nakičevanju omenjena bahavost, in ne morda kaka nepremišljena ljubezen do cvetic. Če izpodmaknemo tla tej bahavosti, bo nedvomno storjeno že veliko. Bahavost pa bo najprej izgubila tla, bržko ne bo smel nihče nositi znakov svoje podjetnosti javno, ker se bo bal kazni.

Mislim torej, da sem s povedanim dovolj utemeljil ta-le predlog:

Slovensko Planinsko Društvo zahtevaj, da se od časa do časa in glede na dobo razcveta varovane flore pošiljajo potrebni organi, ki ščitijo avtoriteto naredbe. Tem organom bi ne bilo niti treba, da delajo vratolomne ture. Narobe, na kolodvorih in planinskih izhodiščih bodo želi največje uspehe. Od slučaja do slučaja pa bi se seveda eden ali drugi moral popeti kam višje.

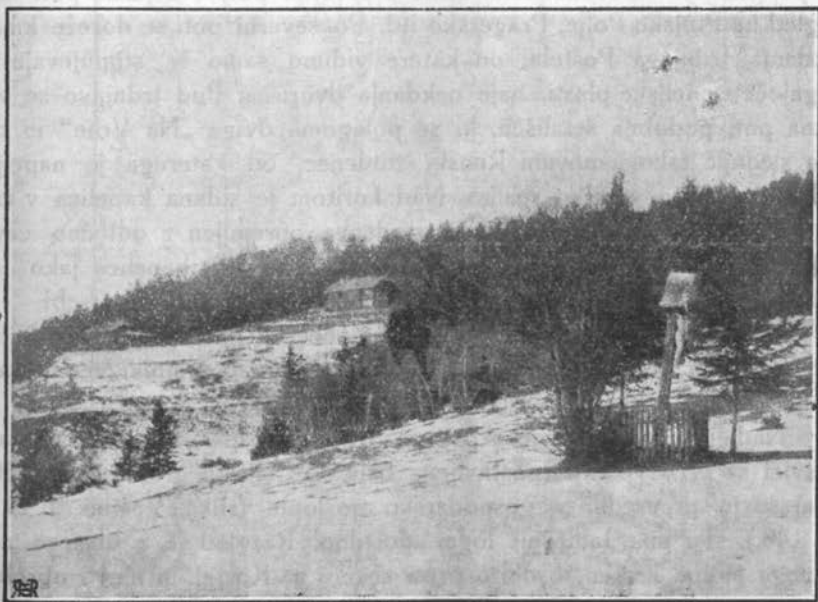
Vse planince pa, ki so enakih misli, vabim, da se zavzamejo za stvar.

Planinstvo na Pohorju.

Brunon Rotter, Maribor.

Pohorje je samostojno gorovje — pragorovje — ki ga omejuje na severu reka Drava, na zapadu Mislinja, na jugu Dravinja in na vzhodu državna cesta, ki pelje iz Maribora v Konjice.

Na severni strani ga loči Dravska dolina od Kozjaka, na zahodu struga Mišlinje od iztočnic Karavank in Savinjskih Alp, na vzhodu meji ob Ptujsko Polje in le na jugu se stika na nekaterih krajih z ostrim, a ne najvišjimi vrhovi Apneniških Alp.

Posest Mariborske kočice na Pohorju.

Njega rob se razteza v jugovzhodni smeri od Dravograda čez Malo Kopo 1526 m in Veliko Kopo 1542 m na Črni vrh 1543 m, ki je najvišja točka celega Pohorja; tu se topokotno obrne na vzhod k Ribniškemu jezeru 1337 m, v Ribniško sedlo 1298 m, k Planinki 1392 m, Šentlovrenškemu jezeru 1529 m, Rogli 1517 m, Javorskemu vrhu 1308 m, Velikemu vrhu 1347 m, Klopnemu vrhu 1335 m, Žigertovemu vrhu 1345 m, Sv. Arehu 1249 m in Perkovemu vrhu 1156 m ter pada vzhodno od Sv. Bolfenka 1037 m pri gradu Bédnava v dolino. (Gl. zemljevid, na str. 11.)

Pohorje je jako bogato vodá, osobito se nahajajo v granitnem kamenju korita, napolnjena z vodo, takoimenovana „jezera“, iz katerih voda ne more odtekati. V njih okolici raste na obsežnih planotah prilični gorski bor (rušje) in jako veliko dragomastnika (Rhododendron).

* * *

Iz Maribora se pride na Pohorje po raznih potih. Najbolj priljubljena pelje čez Kralja Petra trg (tu se začne markacija), po Dvořakovi cesti, Frankopanski ulici, mimo bivše vojaške realke, po Magdalenski ulici v Novo vas in po Bolfenkovi ulici na glavno cesto, nadalje čez brv do vznožja. Od tam po gozdni poti do Hababuka, dalje do razpotja, kjer se odcepi takoimenovana „južna pot“. Ta vodi skozi gozdove ter po pašnikih in se konečno strne s severno potjo; z južne poti imaš razgled na Ptujsko Polje, Pragersko itd. Po severni poti se doseže kmalu nekdanja trdnjava Poštela, od katere vidimo samo še stopnjevale se dvigajoče zemeljske plasti, baje nekdanja dvorišča. Pod trdnjavo se vije vozna pot, podobna šetališču, ki se polagoma dviga „Na Vrhe“ in doseže slednjič takoimenovani Rimski studenec, od katerega je napeljan vodovod v bivšo vojaško realko. Nad koritom je zidana kapelica v čast sv. Antonu. Svojedobno je bil ta studenec opremljen z odtočno cevjo in je stala tu miza in klopi za prvi počitek; saj leži kapelica jako idilčno v gozdu; sedaj je lepo mestece žal prepuščeno samo sebi.

Ne daleč od tam je v gozdu studenec, ki mu pravijo domačini „Pri Železnem koritu“, to pa radi tega, ker baje posestniki vedno sami kupijo železno odtočno cev, ako je stara pokvarjena.

Nadaljnja pot se vije skozi gozd in se dospe kmalu k nekdanji cerkvi sv. Bolfenka (postavljena baje od Celjskih grofov leta 1450); sedaj so jo preuredili v gospodarsko poslopje (slika Vestnik l. 1914, str. 148.). Tu ima tamošnji logar gostilno. Razgled je z bivšega cerkvenega stolpa krasen, osobito proti severu na Kozjak in njega obrobno gorovje.

Od tod se dospe kmalu do križišča. Južna pot vodi naravnost do Mariborske koče, severna pa doseže od domačega umetnika izdelano sliko Matere Božje in kmalu tudi razgledni ali Mariborski stolp, ki je visok 20 m; postavil ga je l. 1908 D. OE. - AV., po preobratu ga je prevzela Mariborska podružnica SPD. Raz njega se nudi očesu krasen razgled po naši domovini, a tudi čez avstrijske meje. Boli nas, da so te meje tako blizu

Nadaljujoč pot, dospemo zopet do razpotja. Severna pot vodi do Sv. Areha, po južni pa dospemo do Mariborske koče 1080 m (slika Vestnik l. 1923, str. 27.)

To kočo so postavili Mariborski Nemci l. 1913, kupila jo je Mariborska podr. SPD. l. 1921. Na severni strani je zavarovana proti vetrovom z gozdom in nekako 80 m višjim gorskim robom, proti jugu nudi krasen pogled na hribovje, ki varuje vinske gorice Hrvaškega

Pohorje. (1 : 75.000.)

Zagorja pred mrzlimi severnimi vetrovi, in sicer od Boča nad Poljčanami čez Donačko goro na Ivanjščico. V daljavi zadaj za Bočem se kaže dolgi hrbet Zagrebačke gore (Sljeme). Na desno gre pogled na Kum, Mrzlico in Menino planino, v ozadju pa na Gorjance in Kočevski Rog.

Na Pohorju samem se nam smehlja vas Smartno in na desni pod Velikim vrhom gleda iz gozda cerkvice Sv. Treh Kraljev.

Celo tukajšnje posestvo Mariborske podružnice meri 5 ha, 46 a in 60 m². (Gl. sliko na str. 9.)

Turistovska koča sama ima dve gostilniški sobi, kuhinjo, shrambo in za letne goste verando; v prvem nadstropju se nahajajo tri sobe z 10 posteljami, namenjene le za turiste.

Posebna nova stavba, ki je zgrajena za letoviščarje, ima 19 sob skupno 33 posteljami. Te sobe so z eno, dvema in tremi posteljami.

Poleg teh stavb ima podružnica še gospodarska poslopja, in sicer hlev, klet, kočjo za služinčad in kopalnico.

Kočja je oskrbovana vse leto, kakor kak gorski hotel, in jako priprava kot letovišče.

Dohodi: iz Maribora čez strelišče in Sv. Bolfenk 3¹/₂ h, čez Pekre 4 h, čez Radvanje in Hoče 6 h, iz Limbuša 3 h, iz Bistrice ob kor. žel. 3 h, iz Ruš mimo Stare Glažute 4 h, iz Frama 4 h, iz Hoč (žel. post., zimski dohod) 3 h, iz Slov. Bistrice čez Šmartin 5 h, iz Slivnice 4¹/₂ h.

Izleti: k Sv. Bolfenku ³/₄ h, k Ruški koči 1 h, k Mariborskemu stolpu ¹/₂ h, na Klopni vrh 5 h, v Šmartin 3 h, na Staro Glažuto ³/₄ h.

Južno pod kočjo pada nekako 6 m visok slap Framščice, ki nudi osobito v pomladi lep pogled. Žal, da še ni dostopen turistom; omejni posestnik ne dovoljuje dostopa. —

(Dalje prih.)

V dežju in snegu na Savinjskih planinah.

Janko A. Krefl.

Nešteto zaprek sva imela z Janezom, preden sva krenila iz daljnega Zagreba na pot. Bila je prva septembrska nedelja, ko sva jo rano v jutro mahala peš proti Mozirju. Konj, ki nama bi moral prihraniti pot po dolgočasni cesti, je zbolel, drugega vozila ni bilo, preostale so nama le noge. Hodila sva precej hitro, pa rahel dež je pršil skoro celo pot, pusto in dolgočasno.

Radi slabega vremena — in mojih žuljev sva bila primorana ostati v Lučah, od koder sva nameravala drugo jutro na vsezgodaj oditi. Janez je predlagal, da odideva še pred četrto uro; pritrdil sem mu, a verjel mu nisem, ker ga poznam. Zvečer se je pomešal med veselo gostilniško publiko, ki je svečano praznovala nove lučke zvonove; legel je k počitku, ko je velika ura v stolpu že davno odbila dvanajst. Prinesel

pa je veselo vest, da je nebo čez in čez posejano z zvezdami in brez oblačka. Vztrajal je pri tem, da se podava čimpreje na pot. Dobro!

Kmalu po četrti uri, ko sem bil že napol oblečen, sem šel buditi zaspanega „kralja Matjaža“. S pozivi v rebra in z mrzlo vodo sem ga spravil iz postelje. Bil pa je previdnejši od mene, odprl je vrata in zlezel na hodnik k oknu, da vidi, kakšno je vreme. Jaz sem se bil pač zanesel na njegovo včerajšnje zagotovilo o lepem vremenu. Stopim za njim: pred nama črna tema in iz oblačnega neba je sipalo moker dež! Nevoljno sem stal pred oknom, Janez pa, nikdar v zadregi, je razumel celo situacijo in je molče zlezel nazaj pod še neohlajeno odejo.

Ob desetih se je vtoliko zjasnilo, da sva lahko nadaljevala pot, seveda s pokvarjenim prvotnim načrtom. Zavila sva s ceste na levo v Robanovo dolino; že sva bila napol preplezala Robanovo steno, ko se je prijazno nebo ponovno odprlo. Zavila sva se v plašče in potisnila klobuke globoko preko ušes; ko sva prišla na vrh in krenila proti Korošici, naju je silen vihar obračal na vse strani in niti klobuk niti plašč nista več koristila.

Kočo sva radi megle zagledala šele, ko sva bila tik nje. Pri vходу naju je dostojanstveno sprejela stara znanka, vedno vesela in zabavna, pa tudi muhasta Nežka. Prav zadovoljna sva bila v njeni družbi pri mastni večerji s pivom in vinom. Za počitek je bilo dovolj prostora in — Nežkina zasluga! — nič bolh. Janez je spal trdno, kakor vselej. Nesreča je hotela, da je bila streha ravno nad njim občutno poškodovana. Počelo je nanovo močno deževati. Debele kaplje so padale vso noč nepretrgoma po njem; ko sem ga ob šestih klical, je bil revež ves v vodi, toda zbuditi se ni dal. Ko se je naposled vzdramil, celo postelje ni hotel zamenjati, češ: saj sem itak že moker! Edina želja mu je bila, da mu posušimo obleko, sam pa je spal naprej. O srečni Janez!

Dež ni hotel prenehati, tudi vihar ne. Čakala sva in čakala, pa nikake spremembe. Mahnila sva jo v božjem imenu sredi burje in dežja proti Planjavi. V početku sva se sama smejala svoji trmoglavosti, a smeh naju je kmalu minil. Z velikim trudom sva dospela na Planjavo in po vsej pravici naju je počelo skrbeti, kaj bo.

Hitela sva kolikor mogoče proti Kamniškemu sedlu. Vsa premočena in zmrznjena sva se zaletela v kočo, samo toliko da se vpiševa; nameravala sva na vsak način še na Okrešelj. Nisem se maral niti vستي, da ne omagam; nasprotno pa Janez: treščil je za peč, potem pa — amen. Ko mi je svečano obljubil, da pride čez eno uro za menoj, sem sam nadaljeval pot. Tekel sem, kar so me noge nesle, in v pičli pol uri sem vstopil v Frischaufov Dom.

Oj ta dobra Marička! Čez dobro uro je moje mokre cunje pri štedilniku popolnoma posušila!

S prvega nadstropja sta pricoklala še dva turista, prvi doktor, vrhu tega še ravnatelj tam nekje v Ljubljani, drugi pa njegova dražestna in kaj nežna soproga. Gospodu doktorju se je takoj videlo, da ni prvič na planinah, tudi deževno vreme ga ni preveč ozlovoljilo. Prav prijazno in zadovoljno se je smehljaj, vendar s tem ni mogel prikriti velike skrbi za gospo Marto — tako jo je imenoval. Ta je bila res usmiljenja vredna. Z obrazka je odsevala utrujenost poleg kupa nevolje: nikdar še ni hodila po hribih; vajena le velikomestnega življenja, kočije in avtomobila, se v početku ni mogla sprijazniti z utrudljivo hojo po skalah. Zdaj pa še deževno vreme in novi čevlji! Kmalu smo bili v živahnem pogovoru. Izpovedali smo se drug drugemu in obudili kes nad mokro preteklostjo. Dva dni se že skrivata pod to gostoljubno strebo in čakata obupana lepega vremena. Dolgočasi se, podnevi ležita, ponoči pa spita in sanjata o Ljubljani, o gledališču, kjer imata abonirano ložo. Pripovedoval sem jima, karkoli mi je prišlo na misel, samo da se malo razvedrita, posebno pa historijo o Janezu. Vreme se je polagoma obračalo na bolje, ž njim pa razpoloženje. Gospod doktor je pripravil fotografični aparat, da nas ovekoveči v svojem albumu; čakali smo le še Janeza, a zaman; pri topli peči je prav gotovo pozabil na svojo obljubo.

Po dobri večerji smo kovali načrt za prihodnji dan. Naša dva turista sta nameravala skozi Logarjevo dolino nazaj. Pritrdil sem, ako se vreme ne izpreobrne; naglasil sem pa nasprotno, da bi se bilo škoda vrniti v lepem vremenu, ki ga barometer obeča. Gospé Marti sem slikal krasoto na planinah, zagotavljal, da je pot čez Savinjsko sedlo, Češko kočo, Grintavec itd. najlepša; naporne točke sem skrbno zamolčal. Gospa Marta se je kmalu navdušila, noge je niso več bolele in v veliko veselje svojega soproga je vse predloge odobrila. Pripravili smo se in šli k počitku.

S kakim veseljem sem vstal drugo jutro! Jasno nebo brez oblakov. Kmalu se je prikazal tudi gospod doktor in končno še gospa Marta. Izpremenila se je od prejšnjega dne kakor vreme. Bila je pripravljena na odhod. Plava kapa na glavi, sweater, karirano krilce z velikimi gumbi, v desni palica, čevlji nakovani, daljnogled — vse to priča o velikem pojmovanju turisticke. Na hrbtu je nosila nahrbtniček, v katerega sicer nisem pogledal, vendar prisežem, da je bil prazen. No, saj se šele trenira! Izgovarjala se je, da naglo ne more hoditi — radi užuljenih nog, radi srca in še bogvekaj. Mislil sem res, da bo to prava polževa dirka, pa sem se varal. Takoj povem, da je hodila gospa Marta proti vsemu pričakovanju celo pot prav dobro, neustrašeno in z veliko

vztrajnostjo. — Z daljnogledom sem še enkrat preiskal pot do Kamniškega sedla, da morda zagledam na kaki skali Janeza. Nič! Čakati se ne izplača; če spi, potem ga sploh ne bomo videli, v nasprotnem slučaju nas bo že dohitel.

Vzeli smo smer proti Savinjskemu sedlu. Gospod doktor je stopal naprej mirno, kakor da je na promenadi. Z moškim korakom v pravem turistovskem tempu mu je sledila gospa Marta, jaz nisem zaostajal. Koča za nami je postajala manjša, dokler se ni popolnoma skrila. Naokrog vse mirno in tiho, le udarci nakovanih palic so zamolklo odmevali ob trdem skalovju. Tišino je prekinilo močno vriskanje iz daljave. To mora biti Janez! Poznam njegova zdrava pljuča in vem, da drugi ne zmore tega nadčloveškega vpitja. Z daljnogledom smo ga poiskali, bil je še precej za nami, a po njegovih korakih izgleda, da bomo prav kmalu skupaj. Še dvakrat smo malo postali in evo ga! Bil je izvrstno razpoložen; obdeloval je najprej mene, potem pa še onadva. Za vse mogoče se je interesiral, še celo za največje zakonske tajnosti je rado vedno vtikal svoj nos, svoj zloben jeziček je pa v glavnem naperil na gospo Marto. Tudi gospod doktor je pomagal; saj tu na planinah se mu ni bilo ničesar bati.

Na Savinjskem sedlu je bil daljši odmor. Tam je gospod doktor nastavil aparat. Janez je utaknil zadnji konec kranjske klobase v usta, izpil je zadnji požirek domačega žganja in pristopil. Masten obraz se mu je svetil, kakor leščerba. Ne vem, kako je izpadla slika, vendar upravičeno dvomim, da se je Janez prijel na ploščo. . . .

Odslej sem bil jaz na krmilu. Šli smo čez Jezersko sedlo in smo se polagoma spuščali navzdol. Na velikem sneženem polju je Janezu malo spodrsnilo, pokazal je svoje podplate in zdrčal po ledenem snegu do skal, ohrani pa je vendar glavo celo. Tudi gospe Marti ni bilo prizanešeno; njeni čevlji so imeli samo še par žebličkov, kar nikakor ni zadoščalo. — Pri Žrelu smo. Že med potjo sem jih opozoril na ta glasoviti žleb. Gospa Marta kar ni hotela verjeti, da se more tu skozi. Malo je vzdihovala in govorila je ponovno o svojem triletnem sinčku. Njen mož pa se je bavil izključno s fotografiranjem. Prenašal je aparat z ene skale na drugo, vse mu je prijalo.

Počasi je šlo v Žrelu, a tem sigurneje. Gospa Marta je tu pa tam vzdihnila, sicer je pa vse molčalo, še Janez je utihnil. Kmalu smo se spenjali po drugi steni navzgor in smo srečno dospeli v Češko kočo. Janez je še vedno molčal. Na začudeno vprašanje, kaj se mu je pripetilo, je pokazal levo nogo, ki je bolj in bolj zatekala. Niti stopiti ni mogel več na njo. Položili smo ga na dve stolici in mene je zadela čast, da mu masiram nogo. Obraz je bil Janezu spačen in telo se je

zvijalo od bolečin, jaz pa sem neumorno opravljal rabeljsko delo, kakor je bilo v knjigi zapisano. Pozneje mi je rekel, da tega ne bo zlepa pozabil. Rad verjamem.

V koči nam je oskrbnica izvrstno kuhala in tudi pijača ni bila slaba. Radi utrujenosti smo legli rano k počitku, a spali smo slabo: hladna noč, ozke postelje in večni preprih, vse to je slabo vplivalo. Janezu pa bolečine niso dale spati. Odleglo mu je do jutra toliko, da se je odločil za vsako ceno nadaljevati turo.

Vreme je prav lepo kazalo in upravičeno smo se nadjali na Grintavcu lepega razgleda.

Pot na Mlinarsko sedlo je bila prav prijetna, posebno je ugajala novincem. Čim višje smo prihajali, tem slabše je postajalo vreme. Vetrovi so prignali oblake z vseh štirih stani in goste megle so se valile iz dola v dol. Do sedla je šlo razmeroma dobro, po grebenu pa je bila pot radi silnega viharja ne samo težka, ampak tudi precej nevarna. Končno smo vendar prišli na zasneženi Grintavec. — Janezu ni bilo najlepše. Zamolčal je bolečine, a opazilo se je, da mnogo trpi. Počasi je stopal in močno se je opiral na palico. Gospod doktor pa je le obžaloval, da ni imel nobene plošče več na razpolago. Porabil jih je 36 v dveh aparatih. A gospa Marta si lahko na tej turi častita. Postala je naenkrat navdušena turistinja in izražala se je o turi jako laskavo. Za drugo leto si hoče nabaviti popolno opremo, v prvi vrsti pa breeches-hlače, da se ji gumbi na krilu ne bodo več trgali. Na čevlje bo dala pribiti še en podplat in jih nanovo okovati.

Vrnili smo se čez Kokrsko sedlo v Kamniško Bistrico.

Kotiček.

Na Triglav in . . višje.

V dneh od 28. — 30. III. 1923 sem šel z dvema tovarišema na Triglav, prvi dan zvečer iz Mojstrane do pastirske bajte nekje v Kotu, kjer smo si skuhalι čaja in si odpočili. Skušali smo tudi zaspati, a ni šlo. 26. III. zgodaj zjutraj, ob 1/2 3 h, smo šli dalje do konca doline. Kakor divna uvertura v prihajajoči lepι dan je bilo tisto zgodnje jutro, za nas tako lepo razprostrto v ta prostor nad nami in okrog nas. Tisti pogled mi ne bo šel iz spomina. Potem ko sem ga doživel, je kmalu utonil v morju drugih vtisov. Doma pa je oživel v meni jasen tako, kakor se mi takrat ni bil pokazal. Iznad lahne meglice nad temno zasenčeno dolino, pogreznjeno v svoje trudno spanje, pričakujočo jutranjega svita, so se dvignili vrhovi, kakor bi vzplapolali beli pajčolani v neskončni prostor, ki skoz nje lije soj mesečine. Res, bili so taki. Vsa njih površina se je topila v luninem svitu in izgubljala čisto vtis materije; če je kljub temu le bila materija, je bila od svetlobe in sence tajinstveno preprežena

Kakor duhovi ti orjaki! Od nekje pa svit snega, močnejši trak luči kakor pramen iz onstranstva.

Ura je deset, pri Staničevi koči smo. Vse leti na klopi in hiti jesti, nikdo nima niti najmanj časa, da bi se vsaj z onim pajkom popečal, ki smo ga bili srečali nekje sredi pota globoko v stopinji. Bil je živ; kako je tja prišel? . . . Zaspali smo Precej kmalu popoldne, skoro dodobra spočiti, smo odrinili na Kredarico. Že med potjo je hotelo vreme nagajati, sem in tja je prerezal ozračje sunek vetra; prej nego smo se zavedli, smo bili v megli. Ob Domu na Kredarici nas je obsipal sneg s svojimi dobrotami in zabavala nas je burja z ritmičnimi „crescendo“. Bili smo že na tem, da se vrnemo in pustimo vrh, kjer je; kar se je nebo boječe pričelo odpirati. In prišla je spet slika, ki je bila že druga tega dne. Ko je metež pojenjal, so začeli siliti skozi meglo medli obrisi gorskih veljakov, iz nje in v njo. Vsi obrisi izginejo, megla zalije ves prostor pred nami. A to je pavza; mahoma so se zopet razklale megle . . .

Od Kredarice na vrh kar preko sedla — čudovito, kako je tu sneg držal, doli pa se nam je bil do kolen udiral! Vreme ni držalo: megle so spet zakrile bližnjo in daljno okolico; ko je jela pojematii luč dneva, smo že hiteli nazaj čez zalito, valovito snežno pokrajino k Staničevi koči. V nji smo prijetno prebili noč pod težkimi žimnicami. Drugo jutro smo precej kesno odrinili v dolino; zvečer smo bili že doma. Vsak je prinesel s seboj kakšen spominek.

* * *

Po vseh dosedanjih deskriptivnih orisih zimskih tur na Triglav, kar ta le moj ni in tudi noče biti, ker so mu kumovali povsem drugi nameni in mu je bila botra drugačna pila, nego je pri „šolskih nalogah“ iz življenja naših planincev bila doslej v navadi, po vseh teh orisih torej, pravim, je živel v meni, a nedvomno tudi v obeh mojih popotnih tovariših neki strah, ki mu ne bi mogel izslediti pravega vzroka, razen enega. Ta tura nikakor ni bila prvovrstna veletura, niti po svoji kvaliteti niti po čem drugem. V glavnem smo imeli z majhnimi sledovi neke gazi že dano pot; česa še hočete! . . . Če sem torej kljub temu smatral za vredno, da primem za pero, ni to čin one megalomanije, da bi svet izvedel za naše delo, niti ni veselje nad lastnim proizvodom, niti kaj drugega. Ta triglavska tura je le ugodna prilika, da se povedo potje „čez hrib in dol“, ne oni, ki vodijo čez resnične hribe in dole, marveč oni, ki vodijo gor in dol po svetu — pojmovanje alpinizma. En tak še precej malo znan vodnik po teh novih planinah bi se po nazoru kakšega filistejca javljal tu — pa se ne — in če boste brali naprej, bi še utegnili reči, da sem kot pridigar sem prišel . . .

Pridigar nočem biti, samo povedati hočem svoj nazor o cilju in namenu alpinizma, morda še nekoliko nejasno, vendar pa za tistega, ki zna brati iz primere in kaj da na izkušnjo, dovolj razločno. To pa hočem povedati z isto pravico in po enakem lastnem prepričanju, ki mi je sveto, po kakršnem so povedali drugi svojo teorijo „o alpinizmu in rekordolovstvu“; storim to, potem pa naj se moja izpoved imenuje „alpinizem in strah“, „alpinizem in vera“, „alpinizem in plazovi“ itd. Ime je le okvir, glavno pa je slika tega mojega — novega? — planinarstva. Moje mnenje morda niti ni kaj različno od mnenja marsikoga drugega, le da on tega še ni javno (n pr. v Planinskem Vestniku) priznal . . .

Bila je morda zavest dolgotrajnega napora vzrok onega strahu, morda nepoznanje snežnih razmer v tem času, morda cincavo vreme, morda minus naših energij, katerih že dolgo nismo preiskusili na planinah, a nikoli še v takem snežnem kraljestvu, kakor nas je tedaj še čakalo. Vse to je mogoče, bistveno ni. Glavni vzrok, najjačji in najzavednejši, je bil i v meni i v njiu dveh strah pred plazovi v onih strminah nad Kotom.

Bilo je tega mogoče krivo jako vroče vreme ali pa razvpita nevarnost plazov sploh, njih skrivnostna sila. Tam smo videli pot onega, kako se je bil pripeljal iz podstenske zibke in se potem široko usedel na svojem novem domu. In še pot drugega in tretjega, a teh se nisem bal. Bal sem se onih, ki jih videl nisem — čisto odkrito rečeno, zakaj bi tajil ta strah, če živi kot nekaj nedoumnega v nas, ali vsaj v take vrste človeku ko sem jaz, če ne v vseh. Vsak ni Jurko, pa še on ga je izpoznal potem! Naj zapišem čisto po resnici: sredi snega, v solncu bleščečega belega morja in v najbolj prazničnem razpoloženju nas treh, naenkrat misel — na opravljeno obhajilo; naenkrat čudno zmedene in iščoče oči, izravnovešena prej stoična mirnost; naenkrat do tal upognjena človeškost, kakor sunek plazu vse bitje pretresujoča zavest ničnosti, trdna vednost o življenju nad nami. Ne, ne, recite kar hočete: vera je silen pogon v naših dušah in slabo je, če nam jo obujajo šele smrtne nevarnosti. Kar na mah se je v nas treh premknilo nekaj; komaj smo slutili, odkod je prišlo. Kar povejmo: bila je oživljena zavest naše odgovornosti za življenje pred sodnikom. A je tako, da ta zavest in ta slutnja odgovornosti ob lepotah planin izgine v estetskem naslajanju; človek vidi tedaj le lepoto narave, ne išče pa poti do stvarnika te lepote. Ob grozotah planin pa se v njem pojavi težnja, da preko teh divjih prirodnih sil najde neko pot v dom onega, ki te sile vlada: religioznost! Ta religioznost pa je pri plehkkih dušah usmerjena le na zunanje motive; zvedeni hitro, po navadi koj takrat, ko mine nevarnost; pri ljudeh jačjega notranjega preživljanja pa taka religiozna nastrojenost ostane. Niso prazne besede: „V planinah biva Bog.“

Če nam je torej v planinah postoterjeno spoznanje tega božjega bitja, je postoterjena tudi odgovornost naša pred njim. S to odgovornostjo je tako: če greš, z nje zavestjo prevzet, po planinah, ti bodo planine lahek dom, tudi če ti bodo grob. Je namreč tako, da mi življenje absolutno doberga in veljavnega za drugi svet nudi le toliko, kolikor sem ga sam prepoil s trajnimi vrednotami svojega lastnega jaza. Prav tako je v planinah, ki ti ne morejo dati ničesar, če sam nisi ničesar vanje prinesel. Ako od njih pričakuješ vsega, čakaš zastoj; one so narava, okamenel lik, ki je poslušen višji sili in le, če je med teboj in to višjo silo kakšna zveza, kakšen odnos, boš tudi v naravi sami bral nekaj drugega: sledove onega duha namreč, h kateremu streми tvoje etično življenje. Ako pa hodiš v planine zgolj zato, da uživaš le estetske momente narave, ali pa da bi utrdil svoje zdravje, ali morda, da bi tam preizkusil svojo planinsko tehniko zaradi nje same in bi se je neskončno radoval: si izgrešil — to je moje prepričanje — cilj alpinizma. V enem slučaju ti morejo biti planine le estetika naravnih užitkov, v drugem zdravilišče in v tretjem izpit. Vse troje je igra zaradi igre, brez višjega namena. Če pa so ti planine koncem koncev — in tu pride, prosim, tu višji cilj zraven, vsaj po moji pameti, a je izgrešen! — če pa so ti planine koncem koncev pravim — zato tu, da vzgajajo voljo individua in ga navajajo k dosegu velikih uspehov, visoka šola energije torej, iz katere izhajajo ljudje, brez katerih, pravijo, bi človeštvo slabo napredovalo, nam je treba le vedeti, kako sorazmerno malo je teh ljudi. Bolj nego to nam je potreben trezen pogled na zgodovino, da ne bomo v prešernosti 19. stoletja in v pozi trmastega rekordolovca interpretirali v alpinizmu stvari, ki jih v njem najti ni. Kolesa zgodovine in razvoja človeštva teko od drugih sil gnana, že od tistih časov, ko se o alpinizmu človeštvu še svetlikalo ni. Tisti pa, ki so čitali iz poti teh koles ter njih tajno govorico vsakokrat tolmačili dobi, so v zgodovini dosledno rastle iz drugih dalj, nego so višine planine. Takih momentov torej v alpinizmu ne smemo iskati, ne smemo jih pa tudi vanj iznašati, da ne bomo iz njega razbrali spet — samega sebe. Kdor torej lazi s takim pojmovanjem alpinizma po hribih, temu le-ti nimajo mnogo povedati.

Od tega spoznanja pa je človeku treba nečesa pozitivnega iz življenja tu: naj alpinizem, da, tudi alpinizem prispeva k poplemenitenju našega mišljenja in čuvstvovanja, naj zbujajo živo vero, naj nas uči ponižnosti, četudi nam krepi voljo. Navzgor gre naša pot, na nas je, kako jo hodimo. Alpinizmu ni cilj spoznanje božje — to je cilj religije. Ker pa Boga tudi v planinah ne morem tajiti in je boljše, da ga ne tajim, je moj cilj, da si tudi alpinizem usmerim po etičnih principih in ono noto, ki alpinizem loči od športa, stopnujem do zadnje mogoče jakosti: Bog je moj skupni imenovalec, če spravljam nanj vse svoje dejanje in nehanje, zakaj ne bi tudi alpinizma? Ni me sram tega alpinizma.

R. L.

Čez hrib in dol.

1. Čez Grofičko¹ v Logarsko dolino.

Ker se vsako leto plazim po Mrzli gori, sem sklenil si priboriti gamsove hlače. Zakaj sem sicer nekaj lovca? Razodel sem zaupno prijateljem, da bom ustrelil na Grofički „kakšna dva gamsa“, ki mi bosta dala kožo. Na Grofičko pa me je vleklo, ker je lovišče na eni strani Klemenškovo, kamor sem bil povabljen, na drugi pa graščinsko, za katero sem tudi imel dovoljenje.

Opremljen s smrtonosnim orožjem, sem se odpeljal na kolesu po Savinjski dolini proti Solčavi. Pri „Rogovileu“ sem se ustavil že v mraku, shranil tam kolo in jo mahnil k Robanu, kjer sem si izposodil svetilko. Pot zavije pri Robanu strmo na desno in je precej dolgočasna, navadna gozdna pot. Obledela rdeča znamenja tuintam pravijo, da je bila steza nekoč že markirana. Ponočna tura po tej strmini je bila prav neprijetna, sveča mi je vsak hip ugasnila, zvezd ni bilo videti. Tolažil sem se z junaškimi sanjami o hudih prepadih in ubitih gamsih. Po dveurni hoji sem po desetih zvečer prispel na Knezovo. Pes je zalajal in iz skednja so prihrumeli trije fantje; tam gori pač niso vajeni ponočnih obiskov. V enem izmed njih sem spoznal Pankraciusa, nekdanjega malega pastirja na Okrešlju, s katerim sva pred leti dan za dnem od vseh strani neutrudno napadala Mrzlo goro, on v mogočnih, s pločevino obitih coklah, jaz pa bos; pravzaprav pa sem pri njem praktical za kozarja, ne da bi se kaj brigal za turiste, ki so se čudili, kako morejo tudi pastirji postati kratkovidni ter nositi očala.

V lepi sobi in dobri postelji sem pri Knezu lahko spal, kljub vratolomnim sanjam; preganjal sem v sanjah celo čredo gamsov, star kozel je stal na visoki skali na straži in je — glej ga! — ravno vzdignil sprednjo nogo, da bi na parklje zažvižgal — ko me je zbudil Ponkrac... Stena Raduhe je še počivala, gore nad Mežiško dolino so se srebrile v jutranjem solncu.

Ta velika kmetija v višini 1228 m nima zastonj imena „Knežje“! Pogled pa hiti čez Robanov Kot, mimo Raduhe tja do razteznega Dobravlja. Tu je zares dom kneza, vojskovodje, ki pazno motreč gibanje vojske v daljavi, poveljuje in ukazuje; na desni mu stražita domovino deviška Ojstrica in zavaljena Grofička. — Zahvalil sem se za gostoljubnost in jo mahnil po kolovozu, dvigajočem se počez med Robanovim Kotom, naslajajoč se nad strašnimi prepadi, ki ga obdajajo, dokler me ni vzelo v svoje okrilje hladno bukove. Strmine se človek kmalu naveliča, zato sem se čez debelo uro razveselil pastirske kočice na Strehalici, tako se namreč imenuje Knezova planina, kjer gospodari Malka, nekdanja oskrbnica Frischaufovega Doma. Okrepčal sem se

¹ Navadno se piše Krofička. G. naduč. Kocbek pa trdi, da prida ime od „grofič“. Verjetno je, ker je v bližini tudi kmetija „Knežje“.

s kislim mlekom; potem naprej po travnatem pobočju, kjer me je sprejel mesto gamsa velik nevljuden bik! Kmalu sem stal na Strelovcu, ki je dobil svoje ime morda od strel, ki so stare macesne razsekale.

Veliko je zadoščenje in veselje človeka, ki se trudi in peha za visokim ciljem, če takrat, ko se ga že polasčuje brezupnost in malosrčnost, zagleda na dlani sad svojega dela. Tako se zgodi turistu na Strelovcu. Noga zastane, oko se zapre, ker si ne upa z enim pogledom objeti toliko krasote, da ne bi razžalilo matere prirode. Globoko pod menoj Logarska dolina, nasproti pa — tudi tebe pozdravljam, o raztrgani greben med Matkovim Kotom, in še tebe, o Logarska dolina, ki segaš do stare prijateljice Mrzle gore in se z njo spajaš; Rinka, Skuta in Turska gora pokroviteljsko dremljejo nad Okrešljem, Planjavo pa zakriva Grofička, vsa debelušasta in sključena. Ojstrica ponosno dviguje glavo in s kraljevsko veličino gleda čez Veliki vrh v Savinjsko dolino proti Celju; Uršula, Raduha in Peca, stare device, se željno ozirajo čez Svinško planino za gornještajerskimi dedci. Olševa se spogleduje po strani z Obirjem, da se jima smeje vsa Pliberška ravan. Tam daleč, daleč pa sanja Veliki Klek o minuli slavi karantanskih knezov...

O človek, ki iščeš tolažbe v knjigah, po gledališčih in svetiščih, poromaj na goro! Tam spoznaš in občutiš mogočnost in čudovite skrivnosti stvarstva, tam si olajša srce, očisti dušo, z grehi obremenjeno!

S Strelovca se pride čez Plesnikovo planino k Piskerniku; škoda, da je markacija le tuintam še vidna in se na njo ni zanesti. Po zložni poti, ki pelje malo pod grebenom, sem kmalu prišel do lesene ograje, meje planinskega pašnika. Tu se pričinja dolgi, skalnati hrbet Grofičke. Zaukal sem in nedaleč od spodaj dobim odgovor. Kmalu so jo pripihali trije Klemenški fantje, ki pasejo tod domačo živino; ž njimi sem imel pri ograji domenjen sestanek. Najmlajši, komaj enajst let star, ... je presenetil s pristno kvedrasto ljubljansčino: obiskuje namreč šolo na Rakovniku.

Zavili smo, ne, zaleteli smo se med skalovje nad Robanovim Kotom. Kozja steza, ki je tudi bila nekoč markirana, je zelo zanimiva, vsak hip nudi nove slike, pa tudi preveč naporna ni. Seveda je ni primerjati z markiranimi in dobro zavarovanimi potmi. Tu veš le smer, zdaj pa zdaj najdeš par stopinj, drugo pa si moraš iskati sam.

Kdor še ni videl pastirjev pri hoji po skalovju, ne bo nikdar verjel, s kako drznostjo in hitrostjo se vrši. Pameten človek bi nas zapisal med norce! Kajpada če je kdo navajen leteti po skalah, se manj utruja ko pri počasni hoji. Črez pol ure je že bila pred nami mala pastirska kočica pod visoko, nekoliko previsno steno, proti kateri je videti kakor stan Palčkov-Gorjančkov. Po strmem grušču lahko prideš od tod na Ute, nekako sedlo sredi razsežne Grofičke, in po drugi strani navzdol na Klemenškovo planino. V tej smeri je odšel eden mojih tovarišev po izgubljene ovce, mi pa smo zavili na levo črez Konja, ki je precej neroden, poslužujejo se ga le koze in pastirji, in bili smo na dolгих „Konkovih travnikih.“ Ne smemo si predstavljati travnikov v našem pomenu besede, ampak strme, gorske zelenice z dolgo, sočno travo, kjer se pasejo divje koze najraje.

Tiho smo se plazili z nabito puško naprej, a vsak ovinek je prinesel novo razočaranje. Postajal sem pesimističen, kajti vročina je naraščala in v takem času se divje koze zatečejo nizko doli v senco gozdov.

Povzpeli smo se na vrh Grofičke. Razgled je tisti ko s Strelovca, le še obsežnejši. A nisem imel časa za občudovanje, spustili smo se globoko do gozdov nad Robanovim Kotom. Zopet nič! Še enkrat na vrh Grofičke ter še enkrat nazaj med macesne in starodavne smreke, od viharjev čudno oblikovane, in moja lovska strast je — za ta dan ugasnila. Sredi „Travnikov“ je v grušču korito, napolnjeno z mrzlo vodo. Tam smo

se utaborili in kmalu je kipela voda v samovarju. Nismo dolgo počivali, čakala nas je še dolga pot in med njo „Skok“ v Škrbini. Črez ruševje, trate in skale, zdaj po dveh, zdaj po štirih ali petih, smo stopili na zadnjo zelenico, ki na spodnjem koncu prehaja v Škrbino med Grofičko in Ojstrico. Puško sem tesno pritrdil črez hrbet in se previdno spustil navzdol. Vedno strmeje postaja, za šop ruševja se oprimem z eno roko, z drugo za skalo in noge mahedrajo nad prepadom, ki mu komaj natančneje razločim dno — Robanov Kot. Na desno en meter razdalje, a dva višine, je ozek greben, znameniti „Skok“. Če skočim, pravzaprav če se vržem preblizu, bom ležal prihodnji trenutek razbit v Robanovem Kotu; če predaleč, pa med Klemenškovo planino. Neroden sem se zdel samemu sebi, ko sem premišljeval „da“ ali „ne“. Da bi vsaj puške, nahrbtnika in palice ne imel. Zlezel sem nazaj in dal prednost Francelju, ki je že večkrat napravil ta izprehod črez Robanov Kot. Skočil je imenitno; v coklah je obvisel ko pribit na grebenu. Skrbel pa me je Kristl. Sam sem visel na borovcu, eno nogo dobro zavarovalo, malega pastirčka pa sem držal za ovratnik. Bal se ni prav nič; le ko je popolnoma visel nad prepadom, je resno izpregovoril: „Kako je luftno.“ Močno sem ga sunil in priletel je srečno svojemu bratu med roke. Prišla je vrsta name. Ni bilo preveč prijetno; toliko vem, da sem srečno telebnil na vse štiri in bi mi kmalu nahrbtnik ter puško vrglo črez glavo, srce pa se mi je precej olajšalo.

Po grebenu je še par nerodnih mest, razsekan je ter razpokan in mora človek gledati kar v tri prepade hkrati. Vendar je ves precej soliden, razen enega mesta, kjer se je treba stegniti, da kosti kar škripljejo v sklepkih. Malega Kristla je bilo zato še večkrat treba prijeti za ovratnik. Čez par minut smo že drveli po grušču in po drčah proti Klemenškovi planini, kjer sta ostala moja tovariša, sam pa sem šel k Piskerniku na en dan odpočitka. Bil sem ves zbit, kar ni čuda; saj je trajala tura od solnčnega vzhoda do večera brez daljšega odmora; divjih kozlov niti videl nisem.

Drugi dan sem se, grede na Okrešelj, pridružil dvema turistoma, ki sem ju takoj spoznal, da sta „Talbummlerja“. Mimo slapa ju je — zelo dajalo! Opisal sem jima par plezalnih tur, ki sta si jih zabeležila v poznejšo uporabo. Rad bi poslušal, kako sta plezala po Mrzli gori sredi strmečih znancev pri polnih bokalih...

Vrnil sem se k Piskerniku, ker sem hotel še enkrat obiskati Škrbino. Zvečer je kazalo slabo vreme in drugo jutro je deževalo. To ni omajalo mojega sklepa; vedel sem, da pridejo po dežju divje koze rade na pašo, in upal sem, da se zvedri. — Nisem se zmotil; ko sem sedel na Škrbini, je sijalo solnce. Krog in krog pod menoj morje oblakov, le višje gore so štrlele iz njega ko samotni, zapuščeni otoki. Povzpel sem se črez „Skok“, ki sem ga na obratnem potu lažje premagal, na Conkove travnike, pa nisem zasledil ničesar. Preplezal sem Škrbino in zavil pod Ojstrico na zelenice, ki ležijo nad Robanovim Kotom. Nižje in nižje, megla me je že popolnoma objela, ko zaslišim v isti višini, kakor sem bil, le bolj tja, v smeri proti Molički planini, v presledkih ropot ruševja se kamenja.

Moj „hola-hoj“ je zopet zrušil precejšnjo množino in prepričan sem bil, da je v bližini tisti kozel, ki bo posodil svojo kožo za moje hlače. Stopim še malo nižje, skrijem se za skalo, da ne bi prejel kakšnega pozdrava od zgoraj, in zahopam: preplašil sem ga in po padajočem kamenju sem videl, da se je obrnil proti Škrbini. Zdaj tiho za njim; pot me je zalival od napora po strmini, malo pa tudi od lovskega navdušenja in nestrpnega pričakovanja. Pred Škrbino sem skrbno osnažil očala in pokukal, na boj pripravljen, črez greben. Res ga zagledam v precejšnji razdalji, plašno se je oziral na vse strani, ker je slutil nevarnost. Dolgo sem meril, roka pa se mi je precej tresla. Ustrelim prvič, drugič in tretjič.

Ko sem zvečer pri Piskerniku v kuhinji razlagal svoje junaške čine, izvem, da je prišel popoldne Plesnik in je javil: „Jutri se lahko pripelje gospoda na avtomobilih. Mesa ne bo manjkalo, ker Trobej strašno razsaja v Škrbini; ni vrag, da ne bi kaj prinesel.“

Kako pa je bilo? No, jaz sem obračal, kozel mi je obrnil — hrbet. Po prvem strelu jo je „moj“ kozel kakor blisk udaril proti Rjavčkovemu vrhu, po tretjem pa je pogledal nazaj, kakor bi hotel reči: „Hvala Bogu, dober človek je to!“

Tri krogle sem vsejal na Krofički; pustiti sam moral tem tudi neustrojeno kožo za svoje hlače.

M. Trobej.

Društvene vesti.

Poziv vsem podružnicam SPD glede izkaznic za 1924. Vse podružnice SPD opozarjamo, da se izdajo za leto 1924 članske izkaznice v svetlo zelenkasti barvi. Radi tega se za to leto ne smejo uporabljati morda stare bele izkaznice, nabavljene prejšnje leto.

Ker so podružnice SPD po društvenih pravilih dolžne plačati za vsakega člana 3° - Din letno, jih pozivamo, da te prispevke po položnici takoj nakažejo Osrednjemu odboru in obenem naznaniijo, koliko izkaznic bodo rabile za leto 1924. Opozarjamo, da pošljemo izkaznice le tedaj, ako dobimo navedene prispevke. **Osrednji odbor.**

Planinski ples se vrši v soboto 2. februarja 1924 v vseh prostorih Narodnega Doma v Ljubljani. — Pridite!

Obzor.

Književnost.

Dr. Radivoj Simonović: Djaci planinari. Peta knjiga Omladinske Matice za Vojvodinu. Novi Sad, 1923. str. 52. Cena 5 Din. Dobija se u uredništvu „Nove Vojvodine“, Novi Sad, Ulica Parnoga mlina 8. (ćir.)

Prof. A. Stanojević, inspektor Min. Prosvete: Planina i sport. Beograd. Izdanje Srpskog Planinskog Društva 1923. str. 13. Cena 2·50 Din. Dobija se kod blagajnika SPD Beograd, Kralja Milana 52. II. (ćir.)

Jugoslovenska planinarska književnost obogaćena je dvema novim delima, čije natpis gore izpisasmo

Prvu je napisao na daleko dobro poznati planinac Dr. R. Simonović, lekar iz Sombora, čije fotografije su resile i naš dragi „Planinski Vestnik“ kao i strane „Hrvatskog Planinara“. U 21. članak napisao je izkusni i dugogodišnji turista uputstva, korist, važnost, značaj planinarstva, istina namenjena djacima srednjih škola, ali koje će u dobar čas doći i svima ostalim planinarima. Jednom rečju, napisana je kako za planinarski podmladak, tako i za odrasle. Što čini ovu knjižicu još primamljivijim, jeste to, što su pojedina poglavlja protkana primerima iz ličnih doživljaja samoga pisca. On se u obće uvek dosljedno obazira na naše prilike i potrebe. Jedno samo zameramo ovom planinarskom trebniku, što nije ukrašen nijednom fotografijom iz prebogate zbirke fotografskih snimaka ovog vrsnog planinara. — Da bi što jače izpoljio vrednost ovog dela, izneću pojedina poglavlja, koja se u knjizi obradjuju: „Kulturni ljudi kubure sa zdrav-

ljem. Naši djaci srednješkolci grozno žive i mnogo boluju od jektike! Pešačenje po planinama je najlepši sport na svetu i za mladež najbolji i najkorisniji! Kako su naše planine odkrivane Putovanja po našim planinama. Naučno proučavanje naših planina. Pešačenje po planini: a) najbolji je sport za zdravlje. b) je lepo i nevino uživanje i najbolji duševni odmor. c) je mladici škola za život. Putovanje po planinama od velike je koristi po nauku — a kod nas Srba pozvano je da preporodi i nauku i umetnost i književnost! (Ovaj odeljak je naročito interesantan i skrećemo pažnju na njega braće Slovenaca, jer i za njih možda još i više vrede iznete napomene!) Ko treba, ko može, a ko ne sme pešačiti po planini? Na koju planinu treba da idu djaci? Kako se treba opraviti na put? Kako treba putovati i pešačiti? Posle puta treba izraditi slike i napisati putopis! Ko treba da organizuje djačke izlete na planine i da ih potpomaže? — Na kraju primećujem, da će ova knjiga zgodno dopuniti vrstnu Kunaverovu knjigu: „Na planine“ —

Na drugom delu g. Stanojević, bivši član osnivač SPD v Beogradu, iznosi nam lepi jezikom napisan istorijat osnutka SPD i njegov rad i obnovu, dalje značenje planinskog sporta potkrepljeno i pesničkim citatima, o planinarstvu kao naučnom sportu, da nam na poslednjim stranicama iznese u zbijenim redovima, pisanim kondenzovanim stilom, stanje i širenje planinarstva na zapadu i kod Slavena i Jugoslovena.

Prijatelji planinarstva posegnuće za obim ovim delima, a naše stare i izkusne planinare i ovom prilikom molimo, da nam sačuvaju svoja bogata planinarska iskustva za kasnije pokoljenje, kako ih ne daј Bože sobom u grob poneli. Duš. M. Jelkić.

Ali palica? ali cepin? ali kaj?

Eden naših najboljih planincev, naš sotrudnik, je vrnivši se po težki plezalni turi na kolodvor v Ljubljani, svoj opis te ture zaključil z dostavkom, ki ga je pred natisom prečrtal: „Na kolodvoru v Ljubljani sem se moral smeјati ob pogledu na 5 mlajših diјakov, ki so, oboroženi s svetlimi cepini, prešerno hodili po peronu sem in tje. Ko jih povprašam: „Odkod?“ odgovore ko iz enega grla: „S Kamniškega sedla.“ To je junaštvo! Spoznal sem tedaj, da mi je ljubša palica, akoprav me je pri plezanju večkrat ovirala, ko cepin, ki služi večјidel le za povzdigo in rešpekt slabih turistov.“

Tako sodi ta turist. Drugi pa so brez dvoma vneti edino za cepin. Vprašanje o cepinu je, se zdi, praktično že rešil naš sotrudnik, g. Janez Kveder, ki je rekel leta 1922 (Plan. Vestn. 1922, str. 174) po preplezanju Triglavske stene: „Cepina na to plezanje nikar s seboј; le v nadlego ti je, ne služi pa nikjer; ledenika se lahko izogneš, stopnje v sneg si narediš s čevlji.“ — Pri njegovi turi na Jalovec pa mu je zopet cepin bil zvest pomočnik, tako da se je nalašč ponј vrnil v Jalovčeve skale (Plan. Vestnik 1923, str. 27).

Da zaslišimo mnenje naših planincev, jih vabimo v obliki ankete, da nam do 15. marca t. l. na podlagi svojih izkušenј pošljejo, v kakršni obliki jim je najbolj prilično, svoje mnenje v tem pogledu. Dospela mnenja bomo zbrali in objavili; nameravamo pa tudi nato nuditi o opremi planinca bralcem sestaven članek, ki ga imamo že davno v rokah.

Uredništvo.

Naše slike: Planina pod Liscem poleg Orožnove koče. — Krasen je razgled izpred Orožnove koče pod Črno Prstjo. Kateri turist ga še ni užival poleti? Današnja slika nam pa kaže pogled na Liseč (1649 m) in pod njim ležečo planino z njenimi ljubkimi kočami pozimi. Opisati lepoto zime v planinah, je težko, skoraj nemogoče. — Žal, da je tudi poset planin pozimi večini turistov silno otežkočen. — Le redki so oni,

ki se podajo s smučmi na belo odete planine. A njim se nudijo veliki užitki. K tem spadajo tudi naši foto-amaterji in njim se moramo zahvaliti, da nam kažejo lepoto zimske gorske pokrajine, take kakor jo predstavlja naša slika. — **Severnozahodna stena Prisojnika** (str. 4); slika sledi članku, nje opis prinesemo ob sklepu članka.

Planinski koledar za l 1924 se je že razposlal vsem lanskoletnim, kakor tudi novim naročnikom. Neplačniki mi naj prihranijo izdatek za tirjanje: saj vedo, s čim. Če bom v sredini meseca januarja koga tirjal, ki pa koledarja ni sprejel, naj vrne karto in na njej to omeni; na podlagi te izjave bom na pošti dognal, kje je koledar obtičal. — Br. Rotter, (Maribor).

Od uredništva. Kakor lani, vabimo v krog sotrudnikov vse zavedne, resne planince in njih somišljenike. Ako čutijo v sebi razpoloženje in zmožnost, naj pišejo članke, kojih sodržaj pa bodi pomemben, odvažen. V ostalem pa pozivljamo vse, da vodijo statistiko svojih tur in izletov ter o njih poročajo bodisi v kratki, registrativni obliki ali obsežneje v obliki opisa, pri čemer naj dodenejo svoje opazke in medpotna opazovanja. Taka statistična poročila bomo objavljali v predelu „Čez hrib in dol“; lanski letnik kaže, kako različna, a vedno zanimiva morejo biti taka poročila! Spise in vesti bolj intimnega, splošno človeškega značaja bomo uvrščali v predel „Kotiček“. Značaj predelov „Društvene vesti“ in „Obzor“ je znan iz prejšnjih let.

Vsak planinec more postati naš sotrudnik, tudi tak, ki ni izvežban pisatelj; za zaokroženost v vsebini in uglašenost v obliki skrbi, če je treba, urednik. Računa pa se na točnost in zanesljivost podatkov in na resnost v namenu.

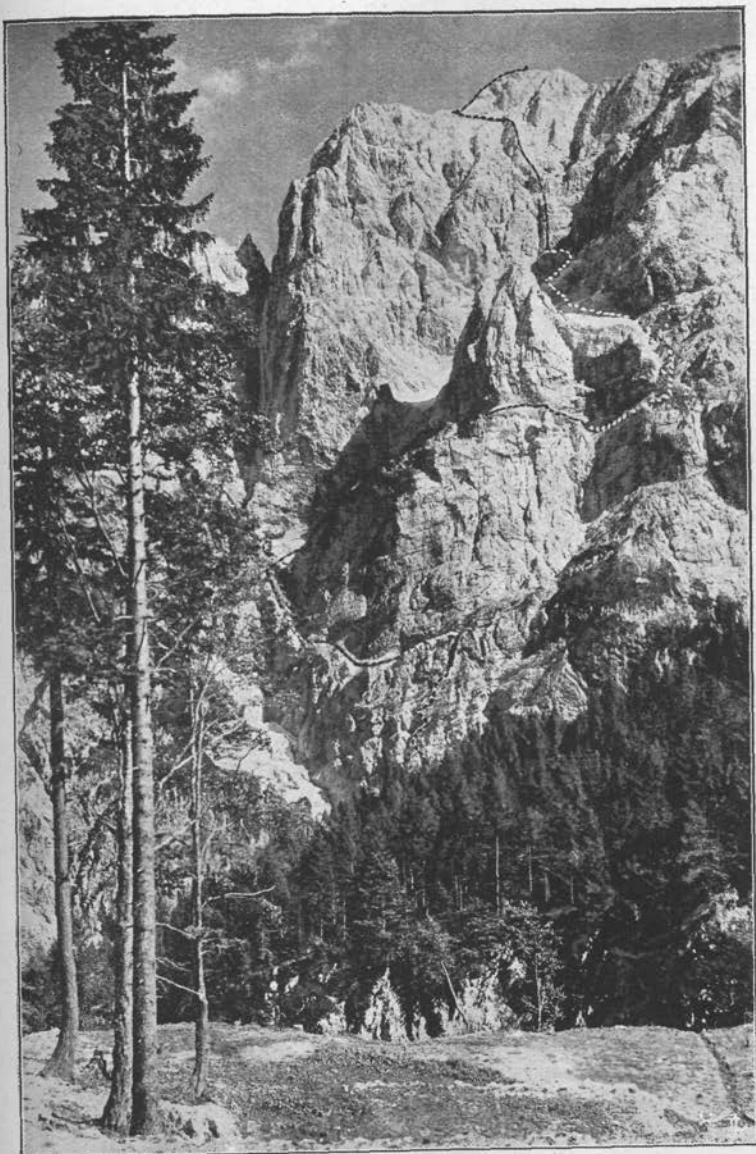
Odbori vseh podružnic se kličejo, naj sproti poročajo o vseh pokretnih in pojavih v svojem okrožju, ne da bi čakali le na občni zbor. Baš take, tudi male, vesti so znak rednega delovanja, a občinstvu zanimive.

Kakor pa more vsak planinec biti naš sotrudnik, tako in še gotoveje bodi naš naročnik.

Planinski Vestnik izhaja 1 dne vsakega meseca; naročnina mu je za l. 1924 v tuzemstvu 40 Din, za inozemstvo 50 Din. **Uprava** časopisa je pri Osrednjem odboru SPD v Ljubljani; tam se naroči po položnici. Naročnina se naj porayna takoj, da se bo vedelo, kolika bodi naklada. Poznejši naročniki dobe vse prejšnje številke, kajpada le, vkolikor niso pošle. — **Uredništvo** je v Mariboru; tja se naj pošiljajo rokopi in dopisi v uredniških zadevah. — S 15. dnem vsakega meseca se zaključí uredniški del dotične številke.

Vsebina: Dr. Jos. Cir. Oblak; Ivan Cankar, verni sin prirode (str. 1); — Dr. Stanko Tominšek: Čez severnozahodno steno Prisojnika (str. 4); — Dr. M.: Usoda naše planinske flore (str. 7); — Brunon Rotter: Planinstvo na Pohorju (str. 9); — Janko A. Krefl: V dežju in snegu na Savinjskih planinah (str. 12); — Kotiček: Na Triglav in .. višje (str. 16); — Čez hrib in dol: Čez Grofičko v Logarsko dolino (str. 19); — Društvene vesti: Poziv vsem podružnicam SPD glede izkaznic za 1924. Planinski ples (str. 22); — Obzor: Književnost: Dr. Radivoj Simonović, Djaci planinari. Prof. A. Stanojević, Planina i sport (str. 22); — Ali palica? ali cepin? ali kaj? (str. 23); — Planinski koledar (str. 24). — Naše slike: Severnozahodna stena Prisojnika, Planina pod Liscem poleg Orožnove koč (prilogi); Pocest Mariborske koč na Pohorju (str. 9); Pohorje (str. 11).

Urednik **dr. Josip Tominšek** v Mariboru. — Izdaja in zalaga Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani (Osrednji odbor). — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani.

Prisojnik (2547 m) — severozapadna stena

Fot. dr. Stanko Tominšek

Vabilo

naročnikom in sodelavcem „Planinskega Vestnika“ za leto 1924.

Vstajamo! Napredujemo!

Osrednji odbor SPD si je bil, po prevratu, z nadaljevanjem izdajanja slovenskega planinskega glasila naložil težko breme skrbi in stroškov, a ni okleval, zavedajoč se svoje tradicionalne naloge, da s svojim „Planinskim Vestnikom“ v okviru našega društva najprej širi med Jugoslovani smisel za spoznavanje in neposredno, telesno in duševno, pritaščanje domače zemlje, koje krasote vršičijo v naših „planinah“ v najširšem pomenu besede, a drugič to domovino z vso njeno osebnostjo predočuje i širšemu svetu.

Spričo tega programa je skušalo in skuša uredništvo s svoje strani dajati našemu listu kot edinemu te stroke najširši razmah. Poučni in zabavni članki naj kažejo, kako se naš planinec in naš potnik zabavno osvežuje v naši prirodi, a tudi, kako jo pridobiva prosveti, kako jo proučuje in se uči ob njej. Z uvaževanjem pridobitev preteklosti se presoja sedanjost in se pripravlja bodočnost. V preteklem letu nanovo otvorena predela „Čez hrib in dol“ ter „Kotiček“ sta našla nepričakovano mnogo umevanja in odmeva v planinskih in planinstvu prijaznih krogih ter sta donesla našemu časopisu svežost in neposrednost.

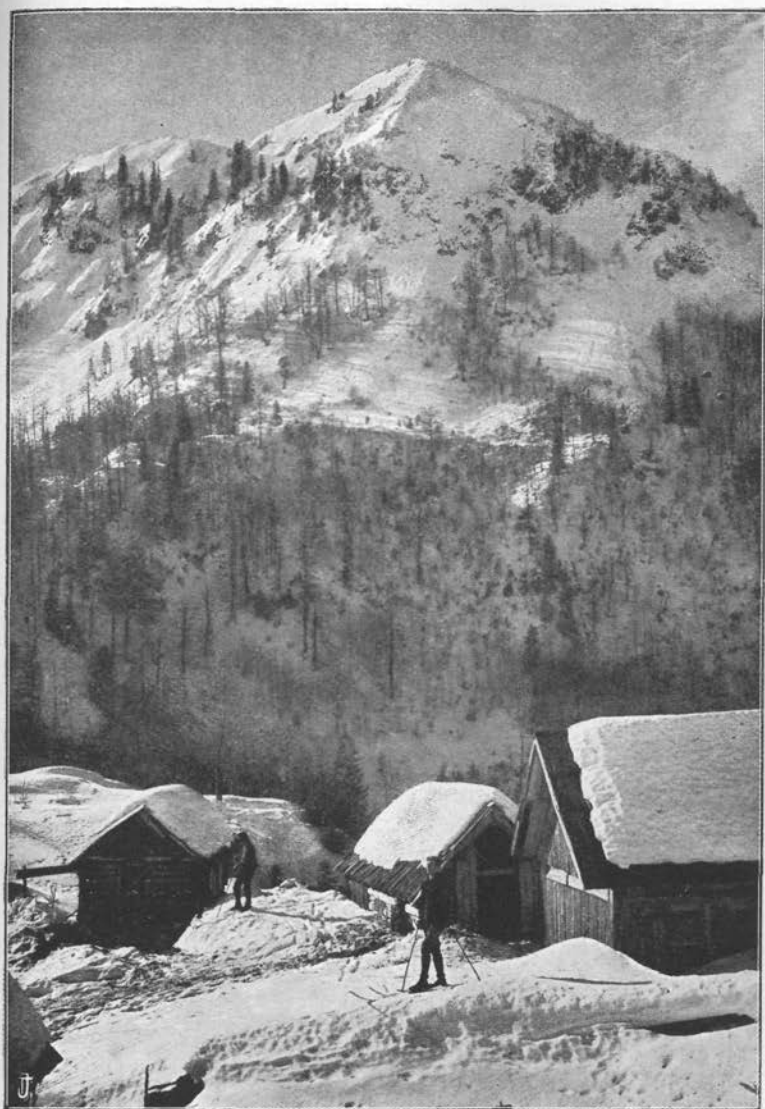
Tako se je v tretjem letu našega delovanja v lastni jugoslovanski državi pojavil pobuden uspeh. Kakor je Osrednji odbor v zadnji številki lanskega leta naglasil, opazamo z veseljem, da so naši planinci in planinski prijatelji pričeli zelo pridno segati po našem Vestniku. Zato je Osrednji odbor sklenil, da bo v letu 1924 priobčiti, poleg nekaterih slik v tekstu, 13 umetniških pritog, planinskih posnetkov od priznanih naših fotografur-turistov, in da bo nadalje povečal obseg našega Vestnika po pol pole na številko. Tako bo imel Planinski Vestnik več prostora za naše marljive sodelavce, planince in domovino ljube.

Za leto 1924 smo z gradivom že zdaj dobro založeni; zastopani so med sodelavci planinci najrazličnejših krogov in poklicev. Ne navajamo njihov imen in ne delamo obljub; slave in zastužka pri našem Vestniku nihče ne išče, a vse sodelavce družijo planinska enakost — v planinah smo te planinci — pošten trud za napredek in doveznost za neskvarjeno lepoto prirode in domovine. Sedanji širši obseg našega „Vestnika“ nam omogočuje, da bomo v tem letu mogli poročati tudi o razvoju in pojavi planinstva pri drugih narodih.

Zato pozivamo vse, ki ljubijo naše gore in našo domovino: „Pridite k nam, ki še niste naši! Naročajte se, pridobivajte naročnike in pišite, poročajte!“

Vestnik izide 12 krat na leto in stane za leto 1924 Din 40.— v tuzemstvu, za inozemstvo Din 50.— Naročnina naj se po poštopnici poravna takoj.

Uredništvo in Osrednji odbor SPD.

Planina pod Liscem

Fot. prof. Janko Ravnik